

MINIMALNI FRAZEMI V SLOVENŠČINI

Prispevek obsega kratek pregled pojmovanja minimalnih frazemov, natančneje so obravnavani predložni glagolski. S strukturnega stališča problematiziramo uvrstitev minimalnih frazemov med frazeme: kje je meja med besedo in besedno zvezo ter ali frazeološko enoto lahko sestavljata le ena naglašena in ena klitična beseda oz. ena polnompomenska in ena nepolnompomenska enota. V nasprotju z nekaterimi frazeologi, ki določenih besednih zvez z vsemi značilnostmi frazemov, ki so fonetično gledano besede, ne uvrščajo v frazeologijo v ožjem smislu, v prispevku uvrstitev minimalnih frazemov argumentirano uvrščamo v frazeologijo v ožjem smislu. V drugem delu so podrobneje obravnavni minimalni frazemi s strukturo glagol + predlog.

1 Opredelitev minimalnega frazema

Z minimalnimi frazemi se je ukvarjalo že precej frazeologov. Predvsem je šlo pri tovrstnih razpravah za vprašanje njihovega uvrščanja med besede (*dlakocepiti*) ali med besedne zveze z lastnostmi frazema (*zaplesti se s (kom)*) glede na to, koliko naglašanih oz. koliko polnompomenskih besed mora vsebovati minimalna frazeološka enota, torej ali zadostuje za minimalni frazem le ena naglašena beseda (polnompomenska), ki ji sledi klitična (nepolnompomenska), ali pa mora imeti frazeološka enota dve oz. več naglašanih (polnompomenskih) besed. Posledično gre za vprašanje, ali so minimalni frazemi besede z idiomatskim značajem (*zatreskati se*, *dlakocepiti*) ali frazeološke besedne zveze (*potopiti se v (kaj)*), če izhajamo iz tega, da so upoštevane pomenske lastnosti zveze kot celote in da imajo minimalni frazemi vse lastnosti frazeološke enote (strukturno stalnost, nemotiviranost pomena, ekspresivnost, večbesednost).

Pri pojmovanju *besede* se opiramo na Toporišičevo definicijo (2000: 103–107; 1992: 6), ki besedo opredeli kot najmanjšo pomensko samostojno enoto stavčne povedi, tj. najmanjšo enoto najmanjšega možnega sporočila ter poudari neločljivost in nezamenljivost vrstnega reda njenih delov tako v izgovoru kot v pisavi. Toporišič (1992: 6) omenja tudi, da imajo nekatere besede prosti morfem (*smejati*

se, misliti na, lomiti ga). Z vidika prozodičnih lastnosti deli besede na naglašene in nenaglašene, slednje imenuje naslonke oz. klitike; sem uvršča večino navadnih predlogov,¹ veznikov, roditeljske, dajaljske in tožiljske oblike osebnih zaimkov ter osebne oblike glagola *biti* (Toporišič 2000: 112, 113). Ker klitike nimajo svojega naglasa, tvorijo naglasno enoto z naglašeno besedo pred ali za seboj (*smejáti se, smejali so se iz srcá, in se od srcá smejáli*) (Toporišič 1992: 125); tako naglašena beseda s klitikami tvori fonetično besedo (besedna enota z enim glavnim naglasom) (npr. *híša, v bístvu, žíngati ga ...*).² Na podlagi tega pojmovanja (Toporišič 2000: 103–107) predložnih glagolskih minimalnih frazemov ni mogoče uvrščati med besede, npr. *priiti do (spoznanja)*, saj je vrstni red sestavin lahko spremenjen, med glagol in predložno besedo lahko vrinemo drugo besedo (*Prišel je do pomembnega spoznanja*), predložna beseda ohranja usmerjevalni (konkretni ali abstraktni) pomen, npr. *Do spoznanja je prišel šele, ko je odšla; Prišlo je do konfliktov med njima*. Ob tem pa obstajajo tudi minimalni frazemi, ki ne dopuščajo vrivanja drugih besed, hkrati pa ostaja tudi vrstni red sestavin nespremenjen³ (npr. pri frazemu *In pika!* ne moremo reči **In definitivna pika!*, **pika in!*; (*biti*) *od sile* ‘biti izreden’, (*biti*) *na voljo* ‘biti dosegljiv’: *Vedno so na voljo sveže postrvi.*; */.../ dr. Ropper za dodatne izjave ni na voljo.*; (*biti*) *v elementu* ‘biti osredotočen na dejavnost’: *Ko ste v elementu, ko kaj počnete, ne razmišljajte o tem, kaj bi morali početi; Navijačev niti ne slišiš, tako si v elementu*; ‘biti pri volji za (kaj)’: *Drzno od mene, toda bila sem v elementu*. Z ortografskega stališča še vedno lahko govorimo o dveh besedah, saj sta pisani ločeno. Če malce špekuliramo, je povsem mogoče, da bodo nekateri takšni frazemi čez čas postali tudi ortografsko ena beseda (to se v nekaterih primerih dogaja še kot napaka, npr. *navratnanos, brez zveze*: *Lahko postane še huje: človek, za zdaj še zdrav, začne v črnem scenariju celo uživati, vse je brezupno ali brezzveze, bi rekli v slengu, uživajmo to kratkost našega življenja s polno žlico*. (priloga *Dela – Ona*, 20. 3. 2007),⁴ [podčrtala S. B.], vendar pa pri nekaterih primerih možnost pisanja skupaj ali narazen raba že izkazuje, npr. *kratko malo – kratkomalo* (Gantar 2007: 81) itd.

Avtor prve kompleksne razprave o frazeologiji v slovenskem jezikoslovju je Toporišič (1973/74). Osnovno enoto imenuje *frazeologem* ali *stalna besedna zveza* (Toporišič 1973/74: 273), ki jo opredeli kot besedno zvezo s stavčno (rečenica) ali z nestavčno strukturo (reklo). Frazeologem je torej po Toporišičevem pojmovanju stalna zveza več besed, torej ena sama beseda (tudi zloženka) še ne more biti frazeologem. Vendar pa izpostavi, da »po vsej verjetnosti lahko govorimo o frazeologemih, kadar gre za zvezo predlog + x (kjer je x ena sama beseda), npr. *na lepem* (prim. *še na vsem lepem; po navadi – po stari navadi*; ali *avgusta* = *meseca avgusta*; *leta (sem ga čakala)* = *leta in leta ali dolga leta*; ali *baba, da ji ni para* (= *fejš baba ...*): tu gre za okrajšave prvotnih dvo- ali večbesednih fraz« (Toporišič: 1973/74: 275).

¹ Toporišič (1976: 348) deli predloge na prave in neprave, v najnovejši izdaji slovnice (Toporišič 2000: 413) pa sta uporabljena termina navadni predlogi in sestavljeni predlogi.

² <http://www.sussex.ac.uk/linguistics/documents/essay_-_what_is_a_word.pdf> (Dostopno 23. 2. 2007.)

³ Navedeni primeri so iz korpusa FidaPLUS.

⁴ V korpusu FidaPLUS najdemo podatek, da se brez zveze pisano skupaj kot *brezzveze* pojavlja 15-krat, kot *brezveze* pa 101-krat.

V slovenskem jezikoslovju je na minimalne frazeme opozorila Erika Kržišnik (1994: 58; 2001: 11) ob vprašanju spodnje meje frazemov. Opredeljuje jih kot frazeološke besedne zveze, ki so izraznofonetično besede, saj imajo eno samo sestavino, ki je naglašena in polnopolnomska, druga sestavina minimalnega frazema je klitična; najpogostejše je to predlog (*na moč* 'zelo', *na lepem* 'nenadoma, nepričakovano', *biti ob* 'izgubiti, ne več imeti'). V slovenskem jeziku je produktivna tudi skupina minimalnih frazemov, ki se tvori z osebnim zaimkom, npr. *jo, ga, jih*: *cukati ga* 'piti alkoholne pijače', *napeti jih* 'jezno govoriti', *popihati jo* 'hitro/živahno + naskrivaj/neopazno zbežati, uiti').

1.1 Določitev spodnje meje (minimalnih) frazemov

Glede na (ne)naglašenost sestavin

(Ne)naglašenost besede v opredelitvi frazema upošteva N. M. Šanskij (1985: 20), ki zagovarja tezo, da frazeološko enoto tvorita vsaj dve naglašeni besedi, ki se uporabljata kot celota. Taka zveza ne nastaja v govornem procesu, ima stalen pomen, ki ni enak vsoti pomenov posameznih sestavin, stalno sestavo in strukturo, hkrati pa ni mogoče razbrati pomena vseh fonetičnih besed iz njenih sestavin. Čeprav takšnim zvezam priznava frazeološki značaj, jih ne uvršča med frazeme, temveč med »besede, ki se pišejo ločeno« (povzeto po Fink 2000: 94). Drugačnega mnenja je Toporišič (1973/74: 274–275), saj, kot omenjeno, razlaga nastanek nekaterih minimalnih samostalniških frazemov iz večsestavinskih zvez (npr. *na mah* < *na en mah*). Kržišnik (1994: 59) to utemeljitev podpre: zveze s predlogom so frazeološke besedne zveze, in ne besede z analogijo iz frazeologije. Toporišič (1973/74: 274–275) problematiko razširi še na glagolske zveze: »Če kot frazeme upoštevamo predložne samostalniške zveze tipa *na mah*, *na glas*, *na lepem*, moramo kot take upoštevati tudi tovrstne predložne glagolske zveze /.../.« Poudari, da se pri predložnoglagoških frazemih lahko predpostavlja osamosvojitev iz večsestavinskih frazemov, npr. *biti ob*: *biti ob glavo* = *izgubiti glavo*, *hoditi/smukati se okrog*: *hoditi okrog (koga) kakor mačka okrog vrele kaše*.

Glede na (ne)polnopolnomske sestavin

Frazeologi se pogosto opirajo tudi na (ne)polnopolnomske besed,⁵ ki je delno prekrivna z (ne)naglašenostjo besede. Z upoštevanjem (ne)polnopolnomske

⁵ Toporišič (1992: 190) (ne)polnopolnomske definira pod geslom polnopolnomske besedna vrsta: »Samostalniška, pridevniška, prislovna, povedkovniška beseda ali glagol, ki/ko imajo predmetni pomen; v nasprotju s predlogi, vezniki, členki, v nekem smislu še medmeti. Nepolnopolnomske so tudi nekatere enote sicer polnopolnomske besednih vrst, npr. nekateri zaimki ali pomožni glagoli, zlasti *biti*: ti nam stvari le kažejo in se vedno dajo razumeti iz sobesedila oz. sotvarja. Nepolnopolnomske besedne vrste nam kažejo le na razmerja med polnopolnomske besedami in njihovimi zvezami (in drugimi) vrstami (predlogi), med stavki (vezniki), od teh pa priredni nastopajo tudi med besedami (besednimi zvezami), ali pa nepolnopolnomske besede zastopajo posebne stavke (členki) oz. so stavki sami po sebi (medmeti).«

besede je termin *minimalni frazem* prvič uporabil P. A. Lekant (1967: 153–160), ko je opozoril na zveze polnopomenske besede z nepolnopomensko, pri katerih je frazeološki karakter zveze očiten; tako je zveze predlog + samostalnik (на нocy, под боком)⁶ uvrstil med frazeološke enote. Lekantovo opredelitev minimalne frazeološke enote je dopolnil J. Mlacek (1972) s frazeološkimi zvezami: predlog + pridevnik, predlog + prislov ter členek + samostalnik (povzeto po Dobriková 1997: 18–22; avtorica ne navaja primerov).

V zadnjem času večina frazeologov ne šteje števila naglašanih oz. polnopomenskih besed v frazemu, temveč uvršča v frazeologijo tudi t. i. *fonetične besede* (Fink 2000: 94), ker imajo vse značilnosti frazema (navsezadnje je temeljni pogoj frazeološkosti idiomatičnost pomena). Fink (prav tam) opredeli minimalne frazeme kot besedne zveze z idiomatičnim pomenom, sestavljene iz polnopomenske besede in naslonke, posebej pa opozori na t. i. fonetične besede kot potencialne frazeme (vežejo se z glagolom *biti*, npr. *biti pod gasom*; ko se povežejo s pomožnim glagolom, prenehajo funkcionirati kot fonetične besede, če pa glagola *biti* ni, se ta tip frazema vrača v kategorijo fonetičnih besed: *pod gasom*). Finkovi se zdi sporno le vprašanje, ali jih uvrščati v frazeologijo v ožjem ali širšem smislu.

2 Tipologija minimalnih frazemov

Minimalni frazemi imajo precej raznovrstno sestavinsko zapolnitev: sestavine so samostalniška, pridevniška, prislovna ali glagolska beseda. Po Toporišičevem zgledu (1973/74: 277) jih bom opredelila glede na jedrno sestavino v zvezi. Minimalni frazemi s samostalniško, pridevniško ali prislovno jedrno sestavino v večini opravljajo stavčno funkcijo prislovnega določila, izjema so t. i. pragmatični frazemi, ki opravljajo funkcijo členka ali medmeta. Minimalni frazemi z glagolsko jedrno sestavino opravljajo v stavku v večini funkcijo povedka, izjema so pragmatični frazemi (*kot rečeno, da veš ...*), ki opravljajo funkcijo členka.

2.1.1 Minimalni frazemi s samostalniško jedrno sestavino

- a) dvočlenski: predlog + samostalnik, npr. *do nezavesti, čez glavo, za las, na silo, na zdravje*;⁷ veznik + samostalnik: *in pika! in amen!*;⁸
- b) tročlenski: niti + predlog + samostalnik, npr. *niti v sanjah; niti pod razno*;⁹ kot + predlog + samostalnik, npr. *kot za stavo, kot iz topa*.¹⁰

⁶ Slovenski ustreznik za ruski frazem на нocy bi bil (*biti*) *pred vrati* 'časovno zelo blizu' (*Reforma je pred vrati*). Ustreznik za ruski frazem под боком bi bil *pred nosom* 'prostorsko zelo blizu' (*Trgovino ima pred nosom*).

⁷ Gre za pragmatični frazem s funkcijo členka v stavku (Jakop 2005: 70).

⁸ Gre za pragmatične frazeme in kot taki imajo v stavku funkcijo členka (Jakop 2005: 70).

⁹ Gre za pragmatični frazemi s funkcijo členka v stavku (Jakop 2005: 70).

¹⁰ Pri teh frazemih gre večinoma za elipso ustaljenega glagola (torej ta postane fakultativen), npr.

2.1.2 Minimalni frazemi s pridevniško jedrno sestavino

a) dvočlenski: predlog + pridevnik, npr. *brez nadaljnjega*.

2.1.3 Minimalni frazemi s prislovno jedrno sestavino

a) dvočlenski: predlog + prislov, npr. *za vedno*; nikalnica *niti* + prislov, npr. *niti blizu*; veznik + prislov, npr. *in pol* (*Bila je močna, zdrava, živa, res dekle in pol*).

2.1.4 Minimalni frazemi z glagolsko jedrno sestavino

a) dvočlenski: glagol + klitične oblike zaimkov, npr. *biksati ga, žurati ga*; glagol + predlog, npr. *letati za (kom), zagristi se v (kaj)*.

2.2 Minimalne frazeme je mogoče razvrstiti tudi glede na (ne)polnopomenskost sestavin (prim. Henschel 1985: 67–95), in sicer v tri skupine (povzeto po Dobříková 1997: 26):¹¹

a) kombinacija ene nepolnopomenske besede in ene polnopomenske besede (*do jedného* ('brez izjeme'), *na potvoru* ('zanalašč, namenoma'));

b) kombinacija dveh nepolnopomenskih besed (*až-až* ('preveč'), *len-len* ('komajda'), *už-už* ('pravkar')).

3 Minimalni glagolski frazemi v slovenščini

V nadaljevanju bom opisala minimalne glagolske frazeme s predlogom glede na funkcijo, ki jo opravljajo v stavku, še prej pa bom povzela dognanja E. Kržišnik o tipu minimalnih glagolskih frazemov z osebnimi zaimki *jo, ga, jih*.

3.1 Glagol + osebni zaimek

Glagolske minimalne frazeme, kjer se glagoli vežejo s klitičnimi oblikami osebnih zaimkov, torej s strukturo glagol + osebni zaimek v klitični obliki, Kržišnikova (2004: 4, 5; 2005: 162) razdeli na pet semantičnih skupin, in sicer: (1) 'hitro oz. živahno se premikati' + 'na skrivaj, neopazno': (*pobrisati jo*), 'peš' (*primahati jo*); (2) 'delati neumnosti, lahkomiselnosti', 'delati napake': (*kronati ga*), 'delati/napraviti nevšečnosti/neprijetnosti/težave (komu)': (*ušpičiti jih*); (3) 'piti alko-

ustreliti kot iz topa, ki ga lahko nadomesti kakšen drug glagol, npr. *ustreliti, streljati, izstreliti, odgovoriti kot iz topa* (treba je poudariti, da so vsi glagoli pri tem primeru vezani na pomen dejanja rekanja; pregledano v FidiPLUS).

¹¹ Dobříková ne navaja primerov H. Henschela, zato navajam primere po Dobříkovi.

holne pijače, opijati se, biti pijanec': (*cukati ga*), 'biti pijan': (*natrobiti se ga*); (4) 'dajati/dobivati udarce', 'biti kaznovan': (*naložiti jih*), 'biti tepen': (*fasati jo/jih*); (5) 'jezno govoriti': 'oštovati/oštetiti', 'ozmerjati' (*napeti jih*), 'biti oštet', 'ozmerjan': (*slišati jih, dobiti jih; iskati jih*).

Tovrstni frazemi izkazujejo visoko stopnjo ekspresivnosti (Kržišnik 2004: 5), kar je sploh razvidno iz frazemov, katerih je sestavina zaznamovana že kot beseda, izraža pa dodatno konotacijo, npr. *srati* → *srati ga*, *žreti* → *žreti ga*, *žurati* → *žurati ga* ...

3.2 Glagol + predložna beseda¹²

Druga zelo obsežna skupina minimalnih glagolskih frazemov so frazemi s strukturo glagol + predložna beseda. Zveze so frazeološke le, kadar je predložna beseda leksikalizirana¹³ in kadar imajo zveze tudi druge lastnosti frazema (Kržišnik 1994: 58). Gantar (2007: 85) govori o t. i. fraznih oz. sestavljenih glagolih in jih uvrsti kot frazeološke enote takrat, ko v stavku opravljajo vlogo kot celota (torej ko je proces leksikalizacije dokončan). Frazeološkost takšnih zvez lahko – ni pa nujno – obstaja vzporedno z dobesednim pomenom, zato sobesedilo odloča o možnosti dobesednega ali idiomatičnega razumevanja (Gantar 2007: 87). Poudari, da besedilni kontekst za tovrstne frazne glagole predvideva tudi določene omejitve v slovničnih kategorijah, npr. živost in človeškost. Minimalni frazemi so najpogostejše del obsežnejšega skladenjskega vzorca, znotraj katerega realizirajo samostojni pomen. V tem smislu je vloga besedilnega okolja tako pri zgradbeni prepoznavnosti kot pomenski interpretaciji ključnega pomena (Gantar 2007: 88).

Nekatere minimalne glagolske frazeme tega tipa je mogoče združiti v pomenske skupine ter jim znotraj skupin določiti semantične odnose (variantnost, sinonimijo (popolno, nepopolno), antonimijo, homonimijo, polisemijo) (Rode 1975: 439–442):¹⁴

I. 'Intenzivna dejavnost'¹⁵: *pasti v² (kaj)*, *potopiti se v (kaj)*, *zariti se v (kaj)*, *zako-pati se v (kaj)*, *vreči se na (kaj)*, *vreči se v¹ (kaj)*, *zagristi se v (kaj)*. Kot leksikalne variante nastopajo frazemi:

– *pasti v² (kaj)*, *potopiti se v (kaj)*, ki v desni zapolnitvi zahtevata poglobljeno dejavnost človeka (*je Bis pravzaprav ta, ki je padel v igrice, ko je za rojstni dan dobil nov računalnik; Potopite se v knjigo/v svet stare glasbe*);

– *vreči se na (kaj)*, *vreči se v¹ (kaj)* izražata predvsem intenzivnost dejavnosti človeka (*Vrzite se na delo, pa naj se drugim zdi še bolj nenavadno; Vržejo se v stvar z vso gorečnostjo, ko pa je treba pokazati denar, nastane z njimi težava*);

¹² V članku so izpuščene zveze tipa *za znoret(i)*, saj niso glagolski frazemi.

¹³ Predložna beseda je leksikalizirana, ko pomensko sograjuje glagolski pomen in je del glagolskega leksema kot slovarske enote in hkrati del glagolske vezljivosti (Žele 2002: 99).

¹⁴ Vsi navedeni primeri za prikaz semantičnih odnosov so povzeti po korpusu FidaPLUS.

¹⁵ Nadpisane številke kažejo na variantnost pomena minimalnega frazema – pomeni so ločeni z nadpisano številko; zaradi lažje preglednosti so frazemi s pomeni in primeri navedeni v tabeli v dodatku.

– *zagristi se v (kaj)*, *zakopati se v (kaj)* ter *zariti se v (kaj)* poleg nastopa intenzivne dejavnosti človeka vsebujejo tudi vztrajnost pri dejavnosti (*zagrizi se v delo, šport oz. rekreacijo; Zakopljem se v knjige, da bi ugotovila, kaj je bilo narobe; zariti se v delo/v knjige*¹⁶).

II. ‘Želja’: *gledati za (kom)*, *letati za (kom)*, *umirati za (čim)*, *zagreti se za koga/kaj*, *hlatasti po (čem)*, *umirati po (čem)*, *vpiti po (čem)*.

– Nepopolna sinonimija glede na stopnjo intenzivnosti je očitna pri frazemih *gledati za (kom)* ‘kazati zanimanje za osebo’ < *hoditi za (kom)* ‘osvajati’ < *letati za (kom)* ‘prizadevati si dobiti naklonjenost koga’; stopnja intenzivnosti ekspresivnosti frazemov se večja od leve proti desni, kar je razvidno tudi iz razlage. Vendar se razlikujejo le v intenzivnosti, semantična definicija pa ostaja enaka, npr. *gleda za sosedo* = *leta za sosedo* = ‘prizadeva si pridobiti naklonjenost’.

– Frazema *umirati po (čem)* ter *umirati za (kom)* imata pomen ‘zelo hrepeneti’. Gre za nepopolno sinonimijo s predložnoskladenjsko varianto, kaže pa se pomembna funkcija predloga, ki namreč v *umirati po* uvaja podspol človeško– (*umirati po lepoti*),¹⁷ v *umirati za* pa večinoma človeško+ (*Vsa dekleta so umirala za njim*).¹⁸

III. ‘Izguba’: *biti ob (kaj)*, *biti po² (kom)*; frazem *biti ob (kaj)* uvaja desno dopolnilo s podspolom človeško– (*Sloveniji se ni bati, da bi bila ob denar iz razvojnih skladov Evropske unije*), frazem *biti po² (kom)* pa človeško+ (*Ko bo prišel ven, bo star 70 let. Po njem je.*).

IV. ‘Vrednotenje’: frazema *biti na tem, (koliko) dati na (koga/kaj)* imata skupno semantično podstavo vrednotenja (*pofl, ki je na tem, da nastane še eden izmed tistih šokerjev; predsednik, ki veliko da na svojo zunanost, si je dal presaditi lase; Metalec kopja /.../ je veliko dal na psihologa*). Frazem *(koliko) dati na (koga/kaj)* ima levo vezljivostno mesto (*koliko*) zapolnjeno s fakultativno sestavino, katere izbira je omejena: *veliko/malo/nekaj/kaj/nič* (*Malo dam na govorice; razpad sistema je spet pri liberalni demokraciji, ki ni nič dala na vzgojo vojakov; prav vsak proizvajalec monitorjev, ki kaj da na svoje ime; Čehi res nekaj dajo na nacionalni ponos, demokracijo*).

Pri nekaterih frazemih gre za homonimijo:

– *biti po (kom)* ‘umreti’ (*Receptor je hotel poklicati policijo, pa sta oba planila nanj, ga podrla na tla in samo trenutke še, pa bi bilo po njem*) in ‘biti podoben (komu)’ (*Otrok je po očetu*);

– *biti za (kaj)* ‘biti nadarjen za (kaj)’ (*On je za ekonomijo*) in ‘soglašati v dogovoru za dejavnost’ (*Če si za, greva lahko najprej na kosilo*);

– *pasti v (kaj)* ‘priti v določeno duševno stanje’ (*Ženski del Slovenije v poznih osemdesetih pade v trans, moški pa v jezo*) in ‘izraža intenzivno dejavnost človeka’ (*V sedmem razredu sem povsem padel v glasbo*);

– *vreči se v (kaj)* ‘intenzivno delati neko dejavnost’ (*Vrže se v pisanje pravljič*) in

¹⁶ Primer je povzet po SSKJ.

¹⁷ Primer je povzet po SSKJ; v FidaPLUS primera tega frazema s pomenom ‘zelo hrepeneti’ ni.

¹⁸ V FidiPLUS je primer *Umiram za paradižnikovo juho* (uvaja desno dopolnilo s podspolom človeško–), ki bi lahko kazal na izginjanje razločevalne funkcije predloga.

‘obleči se’ (*Vržem se v usnje, pograbim čelado in grem v garažo po motor*) (pri pomenu ‘obleči se’ je desno dopolnilo omejeno na oblačila).

– *priti do (česa)* ‘zgoditi se’ (*Če pride do izrednega dogodka, morajo žičničarji najprej sprazniti gondolo*) in ‘postati uspešen v prizadevanju, da se lahko s čim razpolaga’ (*Prišel je do prepričanja, da ne more pomagati*). Za zvezi *priti do*¹ in *priti do*² Kržišnikova (1994: 59) ugotavlja homonimnost z različno zunanjo vezljivostjo, npr. (1) *Prišlo je do nesreče* ‘zgoditi se’ ter (2) *Prišel je do spoznanja* ‘začeti posedovati (= dobiti)’. Pri *priti do*¹ ni predvidljivega levega vezljivostnega mesta (*pride do (česa)*), pri *priti do*² pa je levo vezljivostno mesto (osebek) zasedeno z vršilcem dejanja (človeško+) (*(kdo) priti do (česa)*) (Kržišnik 1994: 59). Frazem *priti do*² (*česa*) ima dvojje desnih dopolnil: konkretna in abstraktna. Konkretna dopolnila so materialne dobrine, kot so *hiša, stanovanje, avto* in – verjetno po tej analogiji – celo *mož (priti do moža)*. V vlogi abstraktnega dopolnila gre navadno vedno za plod umskega dela, kot *spoznanja, ugotovitve, zamisli ...* *Priti do* (‘začeti posedovati’) tvori dva podtipa frazema, kar postane razvidno, če upoštevamo enobesedno nefrazeološko sopomenko: prvi tip frazema veže samostalnik, ki je tvoren iz glagola v nefrazeološki sopomenki, npr. *priti do sporazuma* ‘sporazumeti se’, *priti do ugotovitve* ‘ugotoviti’, in je neke vrste daljša različica prvotnega glagola. Drugi tip frazema *priti do* veže samostalnik, ki tudi v enobesedni sopomenki ohrani besedno vrsto, tj. samostalnik: *priti do procesa* ‘začeti proces’, *priti do težave* ‘imeti težavo’, *priti do škandala* ‘zgoditi se škandal’, *priti do pretepa* ‘zgoditi se pretep’ ter označuje začetek bolj ali manj trajajočega stanja ali dogajanja. Pri frazemu *priti do*¹ (*česa*), kjer je glagol v neosebni obliki (npr. *prišlo je do nesreče*), je desno dopolnilo dogodek, navadno negativen, na katerega nismo mogli vplivati (*nesreča, požar, eksplozija, incident, pretep, prerivanje ...*) ali sprememba, na katero ne moremo vplivati (*spremembe, razdelitve, prekinitve ...*).

Glagol *biti* je zelo produktiven pri tvorbi minimalnih frazemov. Z njim tvorimo več različnih minimalnih frazemov: *biti ob (kaj)* ‘izgubiti’, *biti na (kom)* ‘biti odvisno od koga’, *biti po*¹ (*kom*) ‘za izražanje prenehanja, prekinitve’, *biti po*² (*kom*) ‘biti podoben komu’, *biti za*¹ (*kaj*) ‘biti nadarjen’, *biti za*² ‘soglašati’, *biti proti* ‘ne soglašati’. Frazem *biti po*¹ (*kom*) ‘umreti’ nima leve vezljivosti (*Po njem je bilo*) (Kržišnik 1994: 59), medtem ko jo *biti po*² (*kom*) ‘biti podoben komu’ ima: (*kdo*) *biti po (kom)* (*Sin je bil po očetu*). Pri frazemu *biti po*² (*kom*) je lepo viden nastanek: *podedovati kaj po kom* → *imeti kaj po kom* → *biti po kom* (Kržišnik, ustno).

Tudi frazeološka zveza *biti za* tvori dva frazema: *biti za*¹ (*kaj*) ‘biti nadarjen’, ki ima predvideno levo in desno vezljivost (*On je za glasbo*), *biti za*² ‘soglašati’ pa ima obvezno levo vezljivost, desna pa se uvaja le ob dodatnem pojasnjevanju (npr. *Jaz sem za. – Za kaj? – Sem za to, da gremo v kino.*). Antonimen frazemu *biti za*² ‘soglašati’ je frazem *biti proti* ‘ne soglašati’.

Predvidevamo, da gre pri frazemu *biti za*¹ (*kaj*) ‘biti nadarjen’ za okrajšavo besedne zveze *biti nadarjen za (kaj)*, enako kot pri frazemu *na vsem lepem* > *na lepem*, ki ga kot primer navaja Toporišič (1973/74: 275).

S pomožnim glagolom *biti* se tvori tudi veliko t. i. »potencialnih frazemov – fonetičnih besed«, ki jih uvaja Fink (2000: 97). Potencialni frazemi – fonetične besede – so frazemi z dvojno obliko: ko se vežejo s pomožnim glagolom *biti*, prenehajo obstajati kot fonetične besede, po drugi strani pa ta tip frazemov obstaja tudi brez glagola *biti*, kar jih uvršča v skupino fonetičnih besed, npr.: *biti pod gasom* ('biti pod gasom'), *biti bez pokriča* ('biti brez kritja'), *biti na smrti* ('biti pred smrtjo') (Fink 2000: 97). Pri tem se zastavlja vprašanje, ali ne sodijo vsi tovrstni frazemi z *biti*, vsaj v sedanjiku, med minimalne frazeme, saj gre za zvezo dveh klitik z eno polnopomensko besedo (tip uvršča med minimalne frazeme tudi Henschel 1985: 67–95), npr. *biti pod gasom: On je pod gasom*. To pomeni, da bi v skupino minimalnih frazemov sodili tudi vsi glagolski frazemi s strukturo *biti* + klitika (predlog, veznik) + ena naglašena beseda, ki so v sedanjiku, npr. *biti na psu: On je na psu*. V vsakem primeru pa so lahko frazemi z glagolom *biti* izhodišče za minimalne frazeme, če glagol *biti* lahko odmanjka (*biti pod gasom* – *pod gasom: Totalno pod gasom je vozil po avtocesti*).

Frazem (*koliko*) *dati na (koga/kaj)* ima dve določili: levo določilo je prešteveno količinsko omejeno, in sicer z nedoločnimi količinskimi pridevniki *kaj/nekaj/veliko/malo/nič*, na desni pa je samostalniško določilo, ki mora biti zapolnjeno z leksemom, ki ima zaimensko sestavino človeško+ (*veliko dati na očeta*) ali človeško– (*veliko dati na izobrazbo/na (čigavo) mnenje*).

Minimalna frazema *spustiti/spuščati se v (kaj)* in *zaplesti/zapletati se v (kaj)* obstajata v obeh vidskih variantah, tako nedovršni kot dovršni. Zanimivo je, da nedovršna oblika frazema *spuščati se v (kaj)* (*spuščati se v avanturo/pustolovščino//problematiko//posel//pogovore/razglabljanje/trač/pogovor/prepire/polemike//spremembe//zmenke/odnose//pretepe/bitke*) veže več različnih desnih določil kot dovršna (*spustiti se v avanturo/razmerje//prepír/debato/pogovor//posel/delo/projekt//boj*).¹⁹ Pri minimalnem frazemu *zaplesti/zapletati se v (kaj)* razlika ni tako očitna.²⁰

Pri nekaterih minimalnih glagolskih frazemih so določila tipsko omejena, npr. *spuščamo in zapletamo se v* odnose (*razmerje/avanturo/pustolovščino*), govorno dejanje (*prepír, pogovor/polemike*), dejavnost (*posel/tihotapljenje*); *pridemo do* »uspešnega zaključka v umskem prizadevanju« (*spoznanja, ugotovitve, prepričanja*) ter do materialne dobrine (*hiše, avta*); pride do dogodka (*nesreče, naključja*).²¹

Minimalni frazem *pod mus* (predlog + oblika glagola) izhaja iz nemškega glagola *mussen* (morati), vendar ni prevzet iz nemščine (v nemščini bi bil frazem *ein Muss sein*), gre pa za enako tvorbo, prim. *moraš iti tja. Mus! = nujno* (Kržišnik, ustno).

¹⁹ Zglede o desni vezljivosti navajam iz korpusa besedil FidaPLUS.

²⁰ Zglede iz korpusa besedil FidaPLUS: *Zaplesti se v pogovor/klepet/prepír/razmerje/odnos/romanco/dogodke/pustolovščino/afero//tihotapljenje/umore*; *Zapletati se v pogovore/prepire/spore/konflikte/razprave//pustolovščine//dogodivščine//ugibanja//misli*.

²¹ Zglede desnih dopolnil so povzeti iz korpusa besedil FidaPLUS.

3 Sklep

Merila, ki določajo mejo med besedo in besedno zvezo na podlagi njene izrazne prepoznavnosti, so razmeroma premakljiva. Na podlagi Toporišičeve opredelitve besede in pregledanega gradiva ugotavljamo, da pri minimalnih frazemih glagol + predlog lahko govorimo o frazemu. Temu v prid ne govori le ortografsko načelo ločenega zapisovanja klitične in polnopomenske besede, temveč tudi dejstvo, da lahko besedni red minimalnega frazema zamenjamo ali pa celo vrinemo med sestavini kakšno drugo besedo (npr. *Na očetovo mnenje da zelo veliko*). Minimalni glagolski frazemi, kot so *biti na (kom)*, *potopiti se v (kaj)*, *sončiti se v (čem)*, potrebujejo zunanje desno dopolnilo, ki ga uvaja predlog minimalnega frazema tako, da mu določa sklon. Vprašanje, ali gre pri nekaterih samostalniških minimalnih frazemih za besedne zveze ali za idiomatske besede (npr. *in pika*), ostaja. Ker je oblika frazemov vedno enaka, se ne spreminja, niti besednega reda naglašene in nenaglašene besede ne moremo zamenjati niti nobene besede vriniti med sestavini, lahko rečemo, da so izrazno prekrivni z besedo in lahko predvidevamo, da bodo takšni frazemi čez čas postali tudi ortografsko ena beseda. Zgornja meja minimalnih frazemov so t. i. potencialni frazemi oz. frazemi s strukturo pomožni glagol *biti* + klitika (predlog, veznik) + polnopomenska beseda (npr. *biti na psu*). Pri tej skupini ugotavljamo, da bi vanjo sodili pravzaprav vsi glagolski frazemi tipa glagol *biti* + klitika + ena naglašena beseda (glagol *biti* v sedanjiku Toporišič uvršča med klitike), saj gre za zvezo dveh klitik in naglašene besede (npr. *On je na psu*). Vendar pa je mogoče *pojem minimalni frazem* razumeti v širšem smislu kot *pojem fonetična beseda*, na podlagi česar lahko med minimalne frazeme uvrščamo tudi fonetične besede, ki so razširjene z glagolom *biti* (npr. *(biti) v formi*).

Literatura in viri

Dobriková, Maria, 1997: Minimálne frazémy v slovenčine a bulharčine: *Komisia pre vyskum frazeologie pri Slovenskom komitete slavistov: Frazeologické štúdie II*. Bratislava.

Fink, Željka, 2000: Tipovi frazemi-fonetskih riječi: *Riječki filološki dani 2000. Zbornik radova 3*. Rijeka.

Gantar, Polona 2001: *Teoretični vidiki zasnove frazeološkega slovarja slovenščine: magistrska naloga*. Mentorica Ada Vidovič Muha. Ljubljana: Oddelek za slovenistiko FF UL.

Gantar, Polona, 2007: *Stalne besedne zveze v slovenščini. Korpusni pristop*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Henschel, Helgunde, 1984: Minimalphraseme in konfrontativer Sicht (am Material des Tschechischen, Slowakischen, Russischen und Deutschen). *Linguistischen Studien Reihe A, Arbeitsberichte 95*. Berlin. 99–120.

Jakop, Nataša, 2005: *Pragmatična frazeologija*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU.

Kržišnik-Kolšek, Erika, 1988: *Frazeologija v moderni: magistrska naloga*. Mentorica Breda Pogorelec. Ljubljana: Oddelek za slovanske jezike in književnosti.

Kržišnik, Erika, 1994: *Slovenski glagolski frazemi (ob primeru frazemov govorjenja): doktorska disertacija*. Ljubljana.

Kržišnik, Erika, 2004: *Značilen tip minimalnih frazemov v slovenščini*. <<http://www.gewi.kfunigraz.ac.at/gralis/4.Gralisarium/GraLiS%202004/Krzišnik%20Frazemy.htm>> (Pregledano 29. 11. 2006.)

Kržišnik, Erika, 2005: A type of minimal phraseological units of characterisic of Slovene. *Linguistica* 45. 159–172.

Lekant, Pavel Aleksandrovič, 1967: K voprosu o minimal'noj edinice frazeologii: *Problemy frazeologii i zadači ejo izučenija v vysšej i srednej škole*. Vologda. 153–160.

Rode, Matej, 1975: Semantični odnosi v frazeologiji. *Slavistična revija*. 439–442.

Sinclair, John, 1991: *Corpus, Concordance, Collocation*. Oxford University Press.

Šanskij, Nikolaj Maksimovič, 1985: *Frazeologija sovremenogo russkogo jazyka*. Moskva: Vysšaja škola.

Toporišič, Jože, 1973/74: K izrazju in tipologiji slovenske frazeologije. *Jezik in slovstvo* 19/8. 273–279.

Toporišič, Jože, 1976: *Slovenska slovnica*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.

Toporišič, Jože, 1992: *Enciklopedija slovenskega jezika*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Toporišič, Jože, 2000: *Slovenska slovnica (četrta, prenovljena in razširjena izdaja)*. Maribor: Založba Obzorja Maribor.

Žele, Andreja, 2002: Prostomorfemski glagoli kot slovarska gesla. *Jezikoslovni zapiski* 8. Ljubljana: ZRC SAZU. 95–108

Slovar slovenskega knjižnega jezika, 1998. Elektronska izdaja. Ljubljana: DZS.

FidaPLUS, korpus slovenskega jezika. <<http://www.fidaplus.net/>>.

What Is a Word. <http://www.sussex.ac.uk/linguistics/documents/essay_-_what_is_a_word.pdf>. (Pregledano 23. 2. 2007.)

Dodatek: Preglednica minimalnih frazemov v slovenščini z zgledi

FRAZEM	RAZLAGA	ZGLED
biti		
<i>biti ob (kaj)</i>	‘za izražanje izgube česa pozitivnega, vrednega’	proga je ob barvo (SSKJ); biti ob dobro ime (SSKJ); Večina se jih sprijazni z dejstvom, da bodo ob drevje, nekateri pa so povsem obupani. (F+)
<i>biti na (kom)</i>	‘biti odvisno od (koga)’	Na tebi je, kako bo stvar potekala (SSKJ); Tokrat je na tebi vrsta, da pokažeš svoje resnične sposobnosti in kvalitete. (F+)
<i>biti na tem</i>	‘biti resnično’, ‘veljati’	Gotovo je veliko na tem. (F+)
<i>biti po¹ (kom)</i>	‘prenehati’, ‘biti v zelo slabem psihofizičnem stanju; umreti’	kmalu bo po njem (SSKJ); je že po dežju (SSKJ); Receptor je hotel poklicati policijo, pa sta oba planila nanj, ga podrli na tla in samo trenutek še, pa bi bilo po njem. (F+)
<i>biti po² (kom)</i>	‘biti podoben (komu)’	Otrok je po očetu. (F+)
<i>biti proti</i>	‘ne soglašati’	Bili so proti vojni kar tako, tudi proti osvobodilni. (F+)
<i>biti za¹ (kaj)</i>	‘biti nadarjen za (kaj)’	On je za ekonomijo. (sb) On je za diplomatski blišč, tam se znajde /.../ (F+)
<i>biti za² (kaj)</i>	‘soglašati (s čim)’	Da, sem za to, da izginejo reklame /.../. (F+); Mi smo za. (F+); Hej, kolega si za ples? (F+)
dati		
<i>dati na (koga/kaj)</i>	‘prisojati komu vrednote’	Mladi veliko dajo na družino. (F+); Veliko da nanj. (F+)
dajati se		
<i>dajati se s/z (kom/čim)</i>	‘s težavo upirati se čemu’, ‘prepirati se’	Neusmiljeno se je dajal z zaspanostjo. (F+); Kaj se sploh daješ z njim, če veš, da te ne bo poslušal? (sb)
držati		
<i>držati s (kom)</i>	‘strinjati se s kom in ga podpirati pri delovanju’	Zmeraj drži z bogatimi, močnejšimi (SSKJ); Hopla vedno drži s svojimi bralci. (F+); Toda Fiona drži s svojim ljubljenim soprogom. (F+)
goreti		
<i>goreti od (česa)</i>	‘biti čustveno vznemirjen’	Izabela je vsa gorela od radovednosti, kaj ji bo povedala knežna. (F+)
<i>goreti za (koga/kaj)</i>	‘izražati, kazati veliko prizadevnost, navdušenje’	Medtem ko se drugi študenje zanimajo za dekleta, on gori za študij. (F+)
gledati		
<i>gledati za (kom)</i>	‘kazati zanimanje za osebo nasprotnega spola’	je že začela gledati za fanti (SSKJ); V Šentjerneju je služboval župnik, ki je zelo rad gledal za dekleti. (F+)
govoriti/reči		
<i>govoriti/reči čez (kaj/koga)</i>	‘izražati/izraziti negativno mnenje’	Gotovo me ne boste slišali, da bi v javnosti govoril čez sodnike /.../ (F+)

graditi		
<i>graditi na (čem)</i>	‘delati, ustvarjati kaj z upoštevanjem določenih izhodišč’	Uspešne univerze ni mogoče graditi na lažeh. (F+)
hlatasti		
<i>hlatasti po (čem)</i>	‘pohlepno, pretirano si prizadevati za dosego česa’	Ob vsaki priložnosti je hlatal po slavi/ ljubezni/senzacijah. (F+)
hoditi		
<i>hoditi za (kom)</i>	‘osvajati’	Ali mar ni čas, da začneš hoditi za dekleti, namesto da skačeš za ptiči? (F+)
iti		
<i>iti čez (kaj)</i>	‘ne upoštevati’	Saj ni problem to plačati, toda načela so načela in velikokrat, mogoče prevečkrat, gremo čez to. (F+)
<i>iti preko (koga/ česa)</i>	‘ne upoštevati’	Ni mogoče iti preko sebe. (F+)
lepiti se		
<i>lepiti se na (koga)</i>	‘kazati veliko čustveno navezanost; čustvena odvisnost’	Dekleta se kar lepijo nanj (SSKJ); Ne lepите se na partnerja, srečujte se z njim. (F+)
letati		
<i>letati za (kom)</i>	‘prizadevati si dobiti naklonjenost koga’	njen mož leta za drugimi ženskami (SSKJ); letati za željami/vidnimi igralci/vsako kiklo/ moškimi/ ženskami/pevci (F+)
nabasati		
<i>nabasati na (koga/kaj)</i>	‘naleteti na koga/kaj, srečati’	Jasno, tam nabašeta na Meryl Streep in Cher. (F+); /.../ ko sem na prehodu v celjskem parku nabasala na cel kup svežega pasjega dreka. (F+)
pasti		
<i>pasti v¹ (kaj)</i>	‘priti v določeno duševno stanje’	pasti v delirij (SSKJ); pasti v ekstazo (SSKJ); Ženski del Slovenije v poznih osemdesetih pade v trans, moški pa v jezo (F+); pasti v hudo stisko (F+); pasti v trans, krizo, delirij, ekstazo, smeh (F+)
<i>pasti v² (kaj)</i>	‘izraža intenzivno dejavnost človeka’ (SSKJ)	Dana je nejevoljna, je čisto padla v film, zdaj je pa taka, kot bi jo zbudili /.../ (F+); /.../ v sedmem razredu sem povsem padel v glasbo /.../ (F+)
pometati		
<i>pometati s¹ (kom)</i>	‘delati, početi, kar kdo hoče’	Mislijo si, da lahko z njim pometajo (SSKJ); Pokaži jim, da ne pustiš pometati s sabo /.../ (F+)
<i>pometati s² (kom)</i>	‘z lahkoto premagati’	Šele potem govorimo o formatu, ki pred seboj pometa s konkurenco. (F+); V Las Vegasu šahovska ruleta FIDE pometa s favoriti. (F+)
	‘odpraviti’	Kako na hitro država pometa s tovrstnimi stiskami ljudi /.../ (F+)

potopiti se		
<i>potopiti se v (kaj)</i>	‘nastop intenzivne dejavnosti, kot jo določa samostalničnik’	potopiti se v molk (SSKJ); potopiti se v branje (SSKJ); Potopite se v svet stare glasbe! (F+); Potopimo se v notranji svet! (F+); Potopiti se v knjigo/v svet skrivnosti/v modrost/v svet domišljije in čarovnije (F+); Govoriti o stvarstvu pomeni potopiti se v kaos. (F+)
priiti		
<i>priiti do¹ (česa)</i>	‘zgoditi se’	Pazi, da ne pride do nesreče (SSKJ); Če pride do izrednega dogodka, morajo žičničarji najprej sprazniti gondolo, šele potem pa se smejo ukvarjati z jeklenimi vrvmi. (F+)
<i>priiti do² (česa)</i>	‘postati uspešen v prizadevanju, da se lahko s čim razpolaga’	Prišel je do prepričanja, da ne more pomagati. (F+); Pa stvari v življenju običajno niso tako preproste, zato je včasih treba prestati težke lekcije, da pridemo do velikih spoznanj. (F+); Zanimalo nas je, ali so kupci prišli do stanovanj /.../ (F+); Jeseni nameravam študirati, moram priiti do izobrazbe /.../ (F+)
<i>priiti za (kom)</i>	‘zakasnela reakcija, učinek’	Vino je prišlo za njim (SSKJ); Prišlo je za njim, kaj je hotela (SSKJ); vse to stradanje bo prišlo za teboj (SSKJ)
sončiti se		
<i>sončiti se v (čem)</i>	‘biti v veliki meri deležen naklonjenosti koga’	Za junake se ve: sončijo se v slavi in občudovanju. (F+)
spustiti se/ spuščati se		
<i>spustiti se v (kaj)/spuščati se v (kaj)</i>	‘lotiti se česa’	Žal mu je, da se je spustil v to zadevo. (F+); Izredno radi zapravljajo denar, zato jih ni strah spustiti se v čudne posle. (F+); Spustita se v bitko s korporacijo, ki je kriva za njuno bolezen /.../ (F+); Seveda je bilo rizično spustiti se v ta posel. (F+); /.../ so med vodilnimi politiki le redki, ki si še upajo spustiti se v polemike. (F+); spuščati se v politiko (F+); spuščati se v pogovor/razglabljanja/ dejstva/zasebnost/ probleme (F+)
	‘prepustiti se čemu’	Spustiti se v avanturo veselega, vznemirljivega pričakovanja, /.../ (F+); Spusti se v škandalozno razmerje s Faunio /.../ (F+); Podobno je tudi gledališče pustolovščina, pri kateri se odpraviš nekam, kjer še nisi bil: spustiš se v skrivnost, ne da bi se jo trudil razkriti. (F+); /.../ vendar si ona ne želi spustiti se v razmerje s sodelavcem. (F+); spuščati se v nevarnost (SSKJ); /.../ naj bi bili edini cool in pogumni ljudje, pripravljeni spuščati se v tveganje. (F+)

umirati		
<i>umirati po (čem)</i>	‘zelo hrepeneti’	Umirati po lepoti (SSKJ)
<i>umirati za (kom)</i>	‘zelo hrepeneti’	Umiram za teboj. (F+)
vpiti		
<i>vpiti po (čem)</i>	‘kazati veliko potrebo, željo’	Takšna angažiranost kar vpije po sprostitvi. (F+); Otrok kar vpije po pozornosti. (sb)
vreči se		
<i>vreči se na (kaj)</i>	‘intenzivno začeti dejavnost’	Vrzite se na delo, pa naj se drugim zdi še tako nenavadno. (F+)
<i>vreči se v¹ (kaj)</i>	‘intenzivno delati neko dejavnost’	Vrže se v pisanje pravljič, med katerimi so najbolj znane Kosovirja na leteči žici /.../. (F+)
<i>vreči se v² (kaj)</i>	‘obleči se’	Vržem se v usnje, pograbim čelado in grem v garažo po motor. (F+)
zagristi se		
<i>zagristi se v (kaj)</i>	‘izraža nastop intenzivne dejavnosti osebk, kot jo izraža samostalnik’	Zagristi se v delo, učenje/spet se je zagrizel v svoje misli (SSKJ); /.../ zagrizi se v delo, šport oz. rekreacijo /.../ (F+)
zakopati se		
<i>zakopati se v (kaj)</i>	‘izraža intenzivno dejavnost osebk, kot jo izraža samostalnik’	zakopati se v delo (SSKJ); zakopljem se v službo/delo/knjige/ponudbe turističnih agencij/finance (F+)
zaplesti se		
<i>zaplesti se s (kom)</i>	‘začeti se družiti, sodelovati s (kom)’	Zapletel se je s čudnimi ljudmi. (F+); Zapletla se je v razmerje z njim. (F+)
	‘biti v dejavnosti’	Zapletel se je v čudne posle. (F+)
zariti se		
<i>zariti se v (kaj)</i>	‘izraža nastop intenzivne dejavnosti osebk, kot jo izraža samostalnik’	zariti se v delo (SSKJ); zariti se v knjigo (SSKJ)
zagreti se		
<i>zagreti se za (kaj/koga)</i>	‘navdušiti se’	zagreti se za študij (SSKJ); Zdaj se ne bi več mogla zagreti za stvar, celo če bi hotela. (F+); Sodelujoči in gledalci so se tako zagreli za prireditev, da je v prihodnje moč pričakovati še /.../ (F+)

Viri zgledov so *Slovar slovenskega knjižnega jezika* (SSKJ), *FidaPLUS* (F+), *Nova beseda* (NB), če pa primerov nismo našli v slovarju ali navedenih korpusih, smo jih povzeli iz vsakdanje komunikacije: Saša Babič (sb) ali pa jih je posredovala mentorica Erika Kržišnik (ek). Tabela je urejena po abecednem redu glagolov.

